

Міністерство освіти і науки України
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра банківської справи

«Робота банку з готівкою, розрахунково-касові операції»

Виконала студентка групи ЕФ-14-1

Анохіна Анастасія

Дніпропетровськ, 2016

Розрахунково-касові операції банків

Розрахунково-касові операції банків пов'язані з відкриттям і веденням рахунків клієнтів у гривні і іноземній валюті. До них відносяться здійснення за дорученням клієнтів розрахунків і платежів з цих рахунків, а також отримання та зарахування належних їм коштів на ці рахунки в безготівковій формі, видача готівки з рахунку, внесення їх на особистий рахунок, зберігання і перевезення. Відносини клієнтів з банком з приводу виконання перерахованих операцій регулюються договором банківського рахунку, який на практиці отримав назву ***договору на розрахунково-касове обслуговування***. Він визначає права та обов'язки сторін, а також містить перелік надаваних банківських послуг, тарифи та терміни виконання.

Касові операції

Вони пов'язані з отриманням, видачею, зберіганням та перевезенням готівки. Всі підприємства незалежно від їх організаційно-правової форми зберігають вільні грошові кошти в установах банків на відповідних рахунках на договірних умовах. Готівкові кошти, що надходять до кас підприємств, підлягають здачі в установи банків для подальшого зарахування на рахунки цих підприємств.

Порядок і терміни здачі готівки встановлюються установами банків кожного обслуговуваного підприємству за погодженням з їх керівниками. При цьому враховується необхідність прискорення оборотності грошей і своєчасного надходження їх до кас у дні роботи установ банків. У касах підприємств можуть зберігатися готівка в межах *лімітів*, визначених банком за погодженням з керівництвом підприємства. Вони встановлюються щороку всім підприємствам незалежно від організаційно-правової форми та сфери діяльності.

Касовий вузол

Для роботи з готівкою комерційні банки створюють у себе **касовий вузол**. До складу касового вузла входять каси різного призначення, сховище цінностей, приміщення по прийому і видачі грошей інкасаторам, сховище цінностей клієнтів, комора для зберігання архіву касових документів і ряд інших приміщень.

Для комплексного обслуговування фізичних та юридичних осіб кредитна організація створює касове підрозділ, у який (залежно від розмірів установи банку) входять наступні спеціалізовані каси:

- прибуткові;
- витратні;
- прибутково-видаткові;
- вечірні;
- каси перерахунку.

З метою поліпшення касового обслуговування населення банк може відкривати **операційні каси поза касового вузла** для здійснення операцій по:

- Прийому і видачі вкладів (у гривні і іноземній валюті);
- Продажу та купівлі цінних паперів;
- Прийому комунальних та інших платежів від фізичних осіб.

Порядок прийняття банками готівки

Юридичні особи і приватні підприємці, які мають поточні рахунки в банках, згідно чинному законодавству повинні здавати одержану готівку, що не витрачену в той же день на поточні потреби, в установи банків для зарахування на їх рахунки. У себе вони мають право тримати готівку тільки в межах ліміту каси, встановленого відповідними установами банків. Підприємства можуть використовувати частину готівкового виторгу на поточні платежі.

Від фізичних осіб банки приймають готівку для:

- зарахування на їхні рахунки (поточні, ощадні);
- вчинення платежів за зобов'язаннями клієнта .

Важливим моментом прийняття готівки касами банків є експертиза банкнот і монет і їх обробка.

Метою експертизи є визначення справжності банкнот, їх платіжності та ступеня зносу. Експертиза на справжність банкнот здійснюється за допомогою спеціальних приладів, які дають можливість виявити особливі ознаки справжніх і фальшивих грошей.

Порядок видачі банком готівки

Установи банків видають готівку через свої видаткові каси протягом операційного дня в таких випадках:

- підприємствам, організаціям, установам з їхніх поточних рахунків на підставі грошових чеків встановленої форми з визначенням цільового призначення отриманої готівки;
- фізичним особам з їх поточних чи ощадних рахунків по випадкових видатковими касовими ордерами встановленої форми;
- індивідуальним позичальникам отримані ними позики за видатковими касовими ордерами;
- населенню при виплаті йому пенсій, допомоги, переказів з інших банків, заробітної плати працівникам даного банку на підставі, відповідно, доручень пенсійних органів та інших організацій.

На початок операційного дня касири отримують у завідувача каси під звіт достатню кількість готівки. Представники клієнтів для отримання готівки подають зазначені видаткові документи (чеки, ордери) операційному працівникові каси для перевірки. Видаткові документи повинні бути заповнені, підписані та засвідчені згідно встановленим НБУ правилами. Операційний працівник повинен також перевірити, чи є на рахунку у клієнта необхідна сума коштів. Якщо подані клієнтом документи не викликають зауважень, операційний працівник візує їх, підписує в осіб, які мають право дозволити видачу готівки, і передає касиру для виконання. Якщо під час перевірки видаткових документів операційним працівником або касиром будуть виявлені порушення чинних правил їх оформлення, вони повертаються без виконання.

Здійснення касових операцій через банкомати

Операції по прийняттю і видачу готівки можуть здійснюватися також за допомогою банківських ідентифікаційних карток та банківських автоматів.

Банкомат - це пристрій для автоматизованого касового самообслуговування клієнтів.

Банкомати включаються в систему автоматизації банків і застосовуються з метою:

- скорочення поточних витрат банків на ведення касових операцій;
- розширення спектру банківських послуг для клієнтів;
- розширення частки банку на ринку роздрібних послуг.

Надання банкоматами вказаних послуг здійснюється за допомогою пластикових ідентифікаційних карток та ПІН-кодів клієнтів. Після кожної операції банкомат видає клієнтові квитанцію з повною її характеристикою (сума, час, порядковий номер, вид операції, назва банку тощо).

Порядок надання касових послуг через банкомати досить простий. Уклавши договір з клієнтом, банк видає йому за невелику плату пластикову картку і ПІН-код, повідомляє мережу розміщення банкоматів, якими він може користуватися, в режим їх роботи. Для клієнта важливо, щоб банкомати працювали цілодобово і розміщувалися не тільки в приміщенні банку або його філій, але і в багатьох інших місцях. Тому банки прагнуть розмістити свої банкомати і в таких місцях, як великі торгові, сервісні центри, вокзали, центри розваг і тому подібне.

Сучасні банкомати можуть виконувати такі операції:

- інформувати клієнтів про стан їх рахунків; видавати готівку з рахунків;
- приймати готівку для розміщення на рахунках клієнтів;
- приймати готівку для погашення позичок;
- приймати доручення про переведення грошей з одного рахунку клієнта на інший тощо.

Нормативні документи

Важлива роль касових операцій в діяльності банківської системи обумовлює необхідність їх централізованого регулювання. З метою його здійснення НБУ прийняв три нормативних документи:

- Інструкцію № 1 з організації емісійно-касової роботи в установах банків України;
- Порядок ведення касових операцій у національній валюті в Україні;
- Інструкцію № 4 "Про організацію роботи готівкового обігу установами банків України".

Дякую за увагу !!!